

SKOROSZYT

KĄTY

gm. SOCHACZEW

woj. skierniewickie

4314

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4324

BIBLIOTEKA

Zarząd Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac.-Ogród.

ul. Szwoleżerów Nr 9. tel. 29-67-78

merobyt

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

<p>Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca —</p> <p>Rodzaj parku/ogrodu: klasztorny, zamkowy, pałacowy, dworski, miejski</p> <p>Czas powstania: I połowa XIX w.</p> <p>Forma stylowa:</p> <p>Wielkość:</p>		<p>Nazwa: KŁTY</p> <p>Adres: Gm. SOCHACZEW</p> <p>Województwo: SKIERNIEŹDZKIE</p> <p>Użytkownicy: URZĄD GMINY - PRZEDSIĘBIORCA, BIBLIOTEKA GOSPODARSTWA ROLNEGO, ZIELONIA KŁEKA</p>				
K R Y T E R I A		0	1	2	3	4
		zły	mierny	db	b. db	
A Wartości zabytkowe	I.	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego				
		1. Osie i ciągi kompozycji (relacja z architekturą)				
		2. Układ dróg				
		3. Stopień przetrwania starodrzewia				
		4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu				
		5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury				
	II.	Wartość układu przestrzennego				
		1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych				
		2. Wartość historyczna układu (dawność)				
		3. Wartość obiektów architektury				
		4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju				
		5. Wartości krajobrazowe i estetyczne				
	III.	Wartości tradycji historycznej (w sensie potencjonalnych walorów turystycznych)				
		1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi				
	Wartości zabytkowe ogółem					
B Wartości przyrodnicze i ekologiczne	I.	Wartości przyrodnicze i ekologiczne				
		1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów				
		2. Drzewa o charakterze pomników przyrody				
		3. Intensywność zadrzewienia				
		4. Stan zdrowotny drzewostanu				
		5. Znaczenie ekologiczne				
	Wartości przyrodnicze ogółem					
Ogólna ocena obiektu						

Analizę sporządził: *[signature]*

Data: VII 89

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych — podać na odwrocie karty!

Uniwersytet Łódzki

Interdyscyplinarny Zespół Naukowo-Badawczy Ochrony Środowiska

90-237 Łódź, ul. Banacha 12, tel. 813-14

Nr tematu ZOS- 12

Nr umowy 210/MR

Data 26 VI 1979 r

Temat : Katalog zabytkowych parków i ogrodów
województwo skierniewickie

Zadanie : Ewidencja zabytkowej zieleni parku dworskiego
miejscowość Kąty
gmina Sochaczew

Autorzy mgr. L. Kucharski ...
.....
.....
.....

Konsultant

Zleceńodawca Ministerstwo Kultury i Sztuki

Rok wykonania 1981

Kierownik tematu

Kierownik Zespołu

Reing

UL, 89/PO... 500

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 4314

BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zespołu Pałac. Baran.
Nr inw. 4314
ul. Szwoleżerów Nr 9, tel. 22-67-78

inw. 4314

M E T R Y C Z K A P A R K U - O G R O D U

1.	<u>Adres: miejscowość / dzielnica, ulica, nr posesji/</u> Kąty		<u>gmina</u> Sochaczew	<u>Województwo</u> skierniewickie
2.	<u>Nazwa parku: aktualna:</u> Kąty		<u>dawna:</u> Kąty	
3.	<u>Rodzaj parku i stan jego zachowania:</u> park dworski całkowicie zniszczony			
4.	<u>Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń:</u> I poł. XIX w., później prawdopodobnie przebudowany			<u>Autor:</u> nieznany
5.	<u>Powierzchnia parku:</u> Nr dz. 40,31,39 45,52,44,38	<u>Ogółem ha</u>	<u>w tym wód w ha</u>	<u>Istniejące budynki:</u> 1. O wartościach zabytkowych dwór
6.	<u>Nr i data rejestru parku-ogrodu</u>	<u>6^a. Opinia Komisji Konserwat.</u>	2. Inne: budynki mieszkalne, zabudowania gospodarcze	
7.	<u>Użytkownicy obiektu:</u> Przedszkole, biblioteka, zlewnia mleka, gospodarstwa rolne			
8.	<u>Istniejące dokumentacje</u> <u>/data i autor/:</u>	1. <u>Pomiar sytuacyjno-wysokościowy:</u> brak		2. <u>Inwentaryzacja zieleni:</u> brak
	3. <u>Studium historyczne:</u> brak	4. <u>Założenia techniczno-ekonomiczne:</u> brak		5. <u>Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy:</u> brak
9.	<u>Przeprowadzone remonty:</u>	<u>Budynków</u> —	<u>Parku</u> —	<u>Metrykę sporządził:</u> Data: L.Kucharski 02.1982

Park dworski w Kątach
gm. Sochaczew, woj. skierniewickie

Położenie

Dwór w Kątach leży ok. 250 m na północ od drogi Sochaczew - Wyszogród i ok. 3 km na północny zachód od Sochaczewa.

Krótką analiza historyczna

Folwark w Kątach istniał już na początku XIX w. W 1827 r. w miejscowości tej było 18 domów z 208 mieszkańcami. Właścicielami folwarku była rodzina Kluczborskich. Od 1870 r. Kąty należą do Ignacego Ożarowskiego i jego żony Celestyny z Morskich. Folwark i wieś Kąty /z wsią Altanką/ położone były na 910 morgach ziemi. Było tu wówczas 28 budynków murowanych i 10 drewnianych oraz wiatrak. W XX w. Kąty stały się własnością rodziny Skawińskich /1,2/. Ostatnim właścicielem majątku był Stanisław Skawiński, zarządzał on także folwarkiem w czasie II wojny światowej. Po wojnie nastąpiła parcelacja gruntów dworskich. W jej wyniku 12 ha przydzielono PGR Żdżary. Resztę majątku rozparcelowano pomiędzy mieszkańców wsi. Południową część dawnego parku podzielono na działki budowlane. We dworze mieściła się szkoła podstawowa. Obecnie jest tu: przedszkole, biblioteka i Ośrodek Nowoczesnej Gospodyni /3/.

Klasycystyczny dwór /fot.1/ w Kątach został wybudowany w 1 ćw. XIX w. dla Kluczborskich. Obecnie jest to budynek murowany, dziewięciosiowy, z dwoma portykami toskańskimi trójosiowymi, ogzysowanymi trójkątnymi szczytami /2/.

Wokół tego budynku w przeszłości istniał rozległy, dobrze utrzymany park. W drzewostanie ogrodu dominowały: wiązy, klony i lipy. Dworek usytuowany był centralnie. Obecnie istnieją fragmenty kasztanowcowej alei wjazdowej. Parkiem opiekował się ogrodnik Antoni Dzik /3/.

Charakterystyka stanu aktualnego
i analiza stopnia zachowania układu

Założenie ogrodowe wokół klasycystycznego dworu w Kątach nie istnieje. Pozostały z niego szczątki w postaci kilku starych drzew w pobliżu dworu /fot. 2,3/ i fragmentów alei wjazdowej. Zachował się także duży staw, obecnie bardzo zaniedbany. Obszar w pobliżu dworu, wzdłuż szczątkowej alei kasztanowcowej jest obecnie zabudowany. Mieszczą się tu magazyny, zlewnia mleka oraz zabudowania należące do mieszkańców wsi. W latach 30-tych, jak wskazuje mapa WIG-u istniało tu dość rozległe założenie ogrodowe, w którego centum stał dwór. Kształt ogrodu zbliżony był do rombu. W kierunku dworu, od drogi Sochaczew - Wyszogród,

wiodły dwie aleje. Przecinały się one z kasztanowcową aleją równoległą do frontu dworu. Aleja kasztanowcowa, której szczątki jeszcze istnieją, była główną osią komunikacyjną w parku. Łączyła dwór z zabudowaniami gospodarczymi, leżącymi poza założeniem ogrodowym i była być może osią kompozycyjną ogrodu.

Część gospodarcza folwarku leżała w stosunkowo dużej odległości od dworu, poza parkiem. Oddzielona była od reszty /parku i dworu/ ogrodzeniem, którego fragmenty się zachowały. Obecnie zabudowania gospodarcze zostały przystosowane do potrzeb Spółdzielni Kółek Rolniczych. Dlatego część ich jest przebudowana, wybudowano także nowe budynki. Do części gospodarczej folwarku wiodła oddzielna aleja. Obecnie jest to zwykła polna droga, z rzędem jesionów z jednej strony. Trudno powiedzieć coś o kompozycji ogrodu, ponieważ uległ on zupełnemu zniszczeniu. Wiadomo tylko, że północna część ogrodu miała charakter ozdobny, a południowo-wschodni fragment zajmował sad, którego szczątki jeszcze istnieją. Nie udało się ustalić co znajdowało się w okolicach stawu. Wiadomo, także z wywiadu ustnego, że w drzewostanie parku dominowały gatunki krajowe /głównie wiązy/, brakowało tu gatunków egzotycznych drzew i krzewów. Obecnie istnieją tylko nieliczne drzewa z dawnego parku, dużo jest nowych nasadzeń. Na podstawie układu głównych traktów komunikacyjnych i kształtu możemy przypuszczać, że w przeszłości było to założenie o charakterze regularnym.

Skrócona inwentaryzacja roślin

1. Dereń biały - *Cornus alba*
2. Jabłoń domowa - *Malus domestica*
3. Jarzab pospolity - *Sorbus aucuparia* 2 szt.
4. Jesion wyniosły - *Fraxinus excelsior* 13 szt.
5. Kasztanowiec biały - *Aesculus hippocastanum* 9 szt.
6. Lipa drobnolistna - *Tilia cordata* 3 szt
7. Róża - *Rosa* sp.
8. Śliwa lubaszka - *Prunus insititia*
9. Śliwa tarnina - *Prunus spinosa*
10. Świerk pospolity - *Picea excelsa*
11. Tawuła wierzbolistna - *Spiraea salicifolia*
12. Wierzba krucha - *Salix fragilis* 6 szt.

Rola obiektu w krajobrazie

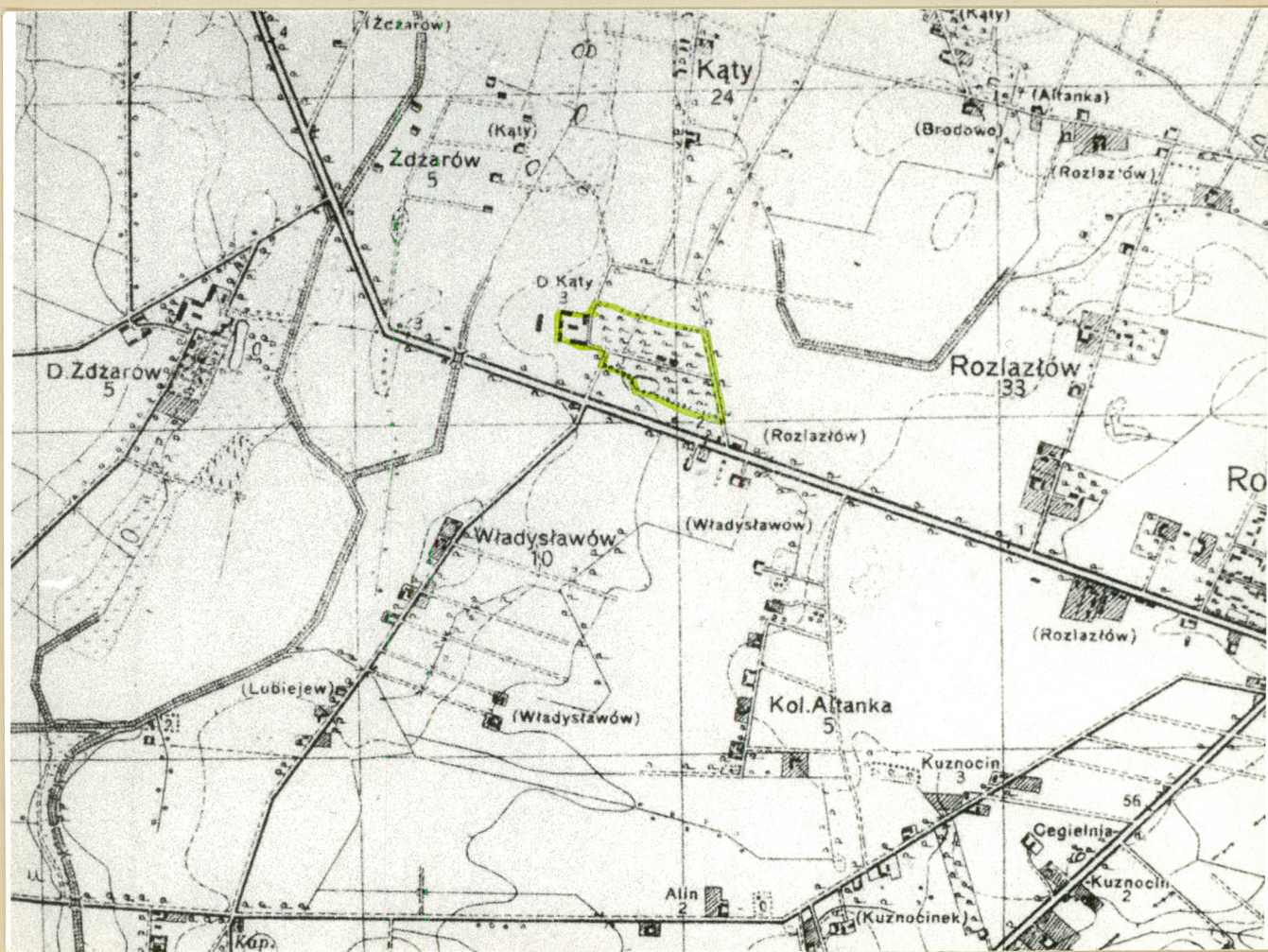
Park w Kątach nie istnieje. Zniszczenie obiektu, oraz znaczne zmiany które zaszły na terenie dawnego założenia ogrodowego ^{nie}umożliwiają jego rekonstrukcję. Teren dawnego parku jest obecnie w posiadaniu kilku właścicieli. Zachowało się tu kilka starych drzew, które należy otoczyć opieką aby nie podzieliły losu ogrodu.

Wnioski

1. Park w Kątach nie istnieje. Ze względów technicznych nie jest możliwa jego rekonstrukcja.
2. Należy uznać za pomniki przyrody drzewa, oznaczone na planie następującymi numerami:
 1. jesion wyniosły - 2,40 m
 2. lipa drobnolistna - 2,80 m
 3. jesion wyniosły - 2,65 m

Literatura

1. Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego t. III /1882/ : 943.
2. Katalog Zabytków Sztuki w Polsce, T. X. z. 24: 16.
3. Dane z wywiadu ustnego, udzielił p. Julian Foks.

Fot. 1. Kąty. Elewacja ogrodowa dworu
fot. W. Maliński, 11.1981 r.

Fot. 2. Kąty. Elewacja zachodnia dworu i pomnikowy jesion
fot. W. Maliński, 11.1981 r.

Fot. 3. Kąty. Stary jesion w pobliżu dworu
fot. W. Maliński, 11.1981 r.

LEGENDA DO PLANU PARKU.

	Aktualna granica parku.		Stady dróg dawnych.
	Pierwotna granica parku.		Drogi założone współcześnie.
	Budynki murowane.		Masyw starodrzewia.
	Budynki drewniane.		Szpalery lub aleje.
	Budynki murowane o wartościach zabytkowych.		Pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste.
	Budynki drewniane o wartościach zabytkowych.		Drzewa uznane za pomniki przyrody.
	Miejsca lub pozostałości budynków zabytkowych.		Masyw drzewostanu młodego.
	Rzeźby parkowe.		Pojedyncze młode drzewa liściaste i iglaste.
	Ogrodzenie trwałe.		Skupiny krzewów.
	Ogrodzenie trwałe o wartościach zabytkowych.		Zywopłoty.
	Ogrodzenie nietrwałe.		Powierzchnie trawiaste.
	Bramy i furtki.		Kwietniki.
	a/ Aktualne wejście do parku. b/ Dawne wejście do parku.		Osie kompozycji.
	Baseny, fontanny.		Osie widokowe.
	Rzeki, strumienie.		Stanowiska i kierunek wykonania zdjęcia fotograficznego.
	Naturalny zbiornik wodny.		Granice ochrony zabytkowego założenia.
	Naturalny zbiornik wodny zarosnięty szuwarami.		Granice ochrony zewnętrznych powiązań widokowych.
	Skarpy.		Granice ochrony ekologicznej.
	Drogi dawne dobrze zachowane.		

KATY

WOJ. SKIERNIEWICKIE

0 10 20 30 40 50 100m

1981 r.

a - dwór

b - bud. mieszkalne

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr d.m.w. 4344

